

Sygn. akt I CSK 150/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący)

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

SSN Barbara Myszka

w sprawie z powództwa K. C. i in., przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie [...] o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 4 marca 2016 r., skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 14 kwietnia 2014 r.,

**uchyła zaskarżony wyrok w pkt. 1 i 3 (pierwszym i trzecim)
i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu
do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia
o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w uwzględnieniu apelacji powodów, zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji przez zasądzenie na ich rzecz określonych kwot tytułem odszkodowania za szkodę poniesioną wskutek wydania „wadliwego” orzeczenia

Prezydium Rady Narodowej m. W. z dnia 6 listopada 1961 r., polegającej na utracie praw do bliżej opisanej nieruchomości położonej w W. przy ulicy P. U podłoża tego rozstrzygnięcia legł pogląd, że Ogólny Plan Etapowy i Kierunkowy m. W. z dnia 31 stycznia 1961 r. był planem nieobowiązującym na dzień wydania „wadliwego” orzeczenia z dnia 6 listopada 1961 r.

Skarga kasacyjna pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego w części uwzględniającej powództwo – oparta na obu podstawach z art. 398³ k.p.c. – zawiera zarzut naruszenia art. 2§ 3, 328 § 2 100 k.p.c., art. 160 § 1 i § 2 k.p.a. w zw. z art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692) w zw. z art. 361 § 1 i § 2 k.c. i art. 363 § 1 i § 2 k.c. w związku z przepisami ustawy z dnia 30 grudnia 1950 r. o organizacji władz i instytucji w dziedzinie budownictwa (Dz. U. Nr 5, poz. 523) i z art. 30 w zw. z art. 25 dekretu z dnia 2 kwietnia 1947 r. o planowanym zagospodarowaniu przestrzennym kraju (Dz. U. Nr 16, poz. 109), a także art. 51 ust. 1 i 2 w zw. z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. Nr 17, poz. 70), art. 123 k.c., i zmierza do uchylenia tego wyroku w zaskarżonej części oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny przyjmując, że planem obowiązującym w dniu wydania „wadliwego” orzeczenia Prezydium Rady Narodowej m. W. z dnia 6 listopada 1961 r. był plan zabudowy z 1931 r. na jego podstawie określił przeznaczenie nieruchomości w dacie wydania tego orzeczenia. Wyszedł przy tym z założenia, że wówczas nie obowiązywał plan zagospodarowania przestrzennego z 31 stycznia 1961 r., gdyż przesądza o tym brak jego publikacji w Monitorze Polskim.

Podstawową kwestią do oceny obowiązywania planu z 31 stycznia 1961 r. w dacie wydania orzeczenia z dnia 6 listopada 1961 r. jest ustalenie podstawy prawnej, w oparciu o którą został on uchwalony. Skład Sądu Najwyższego rozpoznający niniejszą skargę kasacyjną przychylił się do tego stanowiska doktryny i judykatury, podług którego podstawą prawną dla uchwalenia planu z 31 stycznia 1961 r. był Dekret z dnia 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju (Dz. U. 1946, Nr 16, poz. 109 ze zm.). Przepisy tego dekretu

nie wymagały opublikowania ogłoszenia o uchwaleniu planu w Monitorze Polskim. Zgodnie z jego art. 30 w zw. z art. 25 warunkiem wejścia w życie planu było jedynie ogłoszenie w sposób przyjęty w danej miejscowości, a ponadto przez wywieszenie obwieszczenia w zarządach właściwych gmin w miejscu widocznym na okres co najmniej jednego tygodnia. Wchodził on w życie w dniu ogłoszenia. Przy czym zauważyć trzeba, że brak precyzji w zapisie przepisu, co oznacza sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, uprawnia stanowisko, iż mogło się to odbyć, np. w formie wówczas bardzo popularnej przez rozplakatowanie na słupach ogłoszeniowych. Za spełnieniem wymagań prawnych wejścia w życie planu z 31 stycznia 1961 r. przemawiają okoliczności faktyczne dotyczące zmian tego planu (uchwałą Prezydium Rady Narodowej m. W. nr 42/177 z 28 listopada 1961 r., nr 95/370 z 8 stycznia 1963 r., i nr 26/200 z 23 listopada 1965 r. opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Rady Narodowej m. W. z 20 grudnia 1965 r., nr 28, poz. 223-229), wydawanie decyzji lokalizacyjnych, wznoszenie inwestycji na tej podstawie oraz jego uchylenie, jak ustalił Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 3 sierpnia 2011 r., IOSK 1383/10 (nie publ.), mocą uchwały nr 4/25 Prezydium Rady Narodowej m. W. z dnia 10 lipca 1969 r.

Ubocznie, niepodobna pominąć stanowiska zajętego przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 lutego 2003 r. (sygn. akt III CKN 1492/00, Biul. SN 2003r. nr 7, poz. 12), który wprawdzie dotyczył dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (tekst jedn.: Dz. U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13 ze zm.), ale pogląd w nim zawarty może znaleźć analogiczne zastosowanie w sprawie niniejszej. Zgodnie zaś z tym poglądem, w sytuacji, gdy są wątpliwości, co do prawnej legitymacji obowiązywania aktu prawnego, pomimo to należy uznać go za ważny i obowiązujący, gdy był podstawą prawną rozstrzygnięć indywidualnych, które ukształtowały strukturę własnościową w obszarze własności nieruchomości, a także stosunki prawne w innych dziedzinach życia społecznego. Upływ czasu, który z punktu widzenia prawa nie jest zjawiskiem obojętnym, nadaje bowiem tym stosunkom trwałość i dziś są one podstawą ekonomicznej i społecznej egzystencji znacznej części społeczeństwa.

W konsekwencji, zasadnie zarzuca skarżący, że Sąd Apelacyjny przyjmując, iż planem obowiązującym na dzień wydania „wadliwego” orzeczenia z dnia

6 listopada 1961 r. był plan z 1931 r. błędnie określił na podstawie tego planu przeznaczenie nieruchomości w tej dacie, a tym samym podstawę oceny przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej. Przyjęcie przez Sąd Apelacyjny, iż odszkodowanie winno być ustalone z uwzględnieniem stanu nieruchomości określonego w planie zagospodarowania przestrzennego nieobowiązującego w dacie wydania „wadliwego” orzeczenia nie może w żaden sposób stanowić odniesienia do oceny związku przyczynowego, jak również szkody i ewentualnie wysokości.

Stanowisko Sądu Apelacyjnego, że planem obowiązującym w dniu wydania „wadliwego” orzeczenia z dnia 6 listopada 1961 r. był plan zabudowy z 1931 r., powzięte wbrew powyższemu, stanowi obrazę art. 160 § 1 i 2 k.p.a. w związku z art. 361 k.c. na tyle istotną, iż powoduje uchylenie zaskarżonego wyroku bez potrzeby rozważenia pozostałych zarzutów skargi kasacyjnej.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku

kc

db